

Прелиминарен извештај за извршените систематски археолошки истражувања на Могила 2, Гањов Дол, о. Конче

1. Податоци за носителот на дозволата за археолошки истражувања

- Носител на истражувањето:
Универзитет Гоце Делчев Штип
- Одговорно лице:
- Лице за контакт: доц.д-р. Трајче Нацев

2. Податоци за истражувачкиот тим

- доц.д-р. Трајче Нацев, Универзитет Гоце Делчев Штип, стручен раководител
- Ване П. Секулов, археолог, виш кустос од НУ Завод и Музеј Струмица
- д-р. Бошко Ангеловски

Дополнително, заради техничко исцртување и документирање на могилата и самиот гроб беше ангажирана и Васка Манева архитектонски документатор од НУ Завод и Музеј Струмица. Заради потребата од стручно подигање на предметите кои се оштетени од високата температура на кладата во текот на обработката на гробот беше ангажиран и Бранко Величковски конзерватор советник од Музеј на Македонија.

Во целиот процес на истражувањето на Могилата 2 како и гробот беа ангажирани и студенти на Универзитетот Гоце Делчев од Штип.

3. Приказ на применетата методологија, времето во кои работите се изведувани, правецот, организацијата и условите на археолошките истражувања

Тргувајќи со дозволата УП Бр.08-346 од 21.05.2015 г. издадена од Управата за заштита на културното наследство за систематските археолошки, истражувањата на Могила 2, локалитет Гањов Дол о.Конче започнаа на 27.05. 2015 г.

Согласно член 59 од Законот за заштите на културното наследство и одредбите од Правилникот за археолошки истражувања стручниот раководител д-р Трајче Нацев ја утврдуваше и спроведуваше динамиката на работа за секој работен ден и вршеше координација и контрола врз работите кои ги изведуваа останатите членови од стручната екипа. Ване П.Секулов раководеше со непосредните ископувања, го водеше дневникот на терен во вид на пишани белешки а по завршување на работниот ден истите ги префлаше во дигитална форма. Бранко Величковски работеше на непосредно подигање на материјалот од гробот и негова превентивна заштита. Васка Манева ја изработи целокупната техничка документација на терен а потоа и кабинетски работејки во размер кој најдобро ќе ги отслика содржините на могилата и гробот. Основата на могилата и пресекот на западниот профил се изработи во размер 1:100 а додека основата на гробот и неговиот пресек во размер 1:20. Целокупната документација е дигитализирана.

Иако најголем дел од работите околу ископувањето на могилата се изведоа со механизација сепак се запази методологијата специфична за ископување на таков археолошки субјект. На могилата прво беше лоцирана основата, потоа центарот и нејзината највисока точка, па физички поделена на 4 дела, следејќи ги основните географски правци. Се одлучи ископувањата да започнат од југоисточната четвртина затоа што единствено таа е на ниво од околниот терен и сметавме дека на тоа ниво би требало да биде и основата на могилата каде е вкопан гробот. Ископувањето го започнавме од центарот и највисоката точка од могилата. Со машината се симнуваше слој по слој со не многу длабоки откопи заради повнимателно следење на содржината од насипот на купата. Тој е претежно земја црвеница што е тип на земја на околните ниви. На места таа е измешана со песоклива или пак глинеста земја. Многу ретко се среќава и ситен камен. Исто толку ретко има и движен археолошки материјал, единствено фрагменти од тегули. Во ова четвртина се симна на длабочина од 3,50 м од највисоката точка на могилата. Се изврши фото-техничка документација на створените, западен и северен, профили. Анализирајќи содржините на створените профили се реши следна четвртина која ќе биде ископана е сввероисточната со што се одстрани целата источна половина од могилата и се формира западниот профил. Содржината на профилот од западната половина е идентична како и профилите од двете обработени четвртини. Могилата е насипана претежно од земја црвеница што соодветствува на типот земјиште на најблиската околина. На моменти се појавуваат примеси од сива глинеста земја или поретко на песоклива земја со покрупна

гранулација. Движниот археолошки материјал е редок и се состои само во сосема инцидентни фрагменти на градежна керамика-тегули. По фото, видео и техничката документација со механизација се одстрани и делот од западната половина на могилата со што се дојде до основа на длабочина од 3,50 м од највисоката точка на могилата. Бидејќи на оваа длабочина немаше никаква индиција за појава на гробот се продолжи со одстранување, повторно со механизација, слој по слој од основата на могилата, повторно со плитки откопи, внимавајќи на промена на содржината. На длабочина од 3,80 м во централниот дел од основата на могилата, повеќе кон северната половина се појави слој од сива земја измешана со карбонизирана пепел. На оваа длабочина се престана со машинско одстранување на слоевите и во споменатиот дел се отпочна со рачно ископување.

На длабочина од 3,85 м од највисоката точка на могилата, на 5,70 м сверозападно од центарот се појави горната страна од вертикално, на подолгата страна, поставена тегула. Ова беше речиси сигурен показател дека гробот е лоциран. Со истражувањето се покажа дека се работи за северозападната челна тегула од гробот.

По пронаоѓањето на гробот и негово истражување до ниво на надгробна конструкција беше извршена целокупната техничка, фото и видео документација на могилата и гробот. Основата на могилата беше спуштена до ниво од 4 м од нејзината највисока точка, на нивото од правоаголната рамка од непечена тула со која е оградена гробното место. Гробот исто така се документираше во фаза до пред отварање по што тој беше целосно истражен. За гробот посебно се водеше Гробен образец во кој се внесени сите параметри важни за неговата форма, типологија и гробна содржина.

4. Првични резултати и сознанија од истражувањето

Археолошкиот локалитет Гањов Дол се наоѓа 2,1 км, по воздушна линија, североисточно од општинскиот центар Конче. Во Археолошката карта на Република Македонија Том ИИ стр.328 е заведен под името Корошевец со квалификација дека се работи за некропола од римскиот период со две могили. Корошевец е името на реката по која поширокиот регион го добил името, додека во регистерот на Катастерот за недвижности на Р. Македонија точната локација каде се наоѓат могилиците е заведен како Гањов Дол. Во Имотните листови на Катастарските парцели на кои се наоѓаат могилиците е

наведено дека се наоѓаат во месноста викано Гањов дол. Заради тоа се решивме официјалното име на овој локалитет да биде Гањов дол.

Инаку, двете могили се дел од поголем археолошки комплекс во кој покрај нив се вклучени и објекти. Еден објект и дел од друг беа истражени заедно со Могилата 1 во 2009 година. Резултатите од овие истражувања како извештај се доставени до Управата за заштита на културното наследство истата година кога и се реализираа ископувањата.

Могилата 2 од локалитетот Гањов Дол е на оддалеченост од 103,4 м источно од Могилата 1, и двете се комплетно идентични. Речиси иста форма, иста големина, се наоѓаат на иста изохипса, исто поставени и вклопени на теренот, наменски, за да изгледаат многу повисоки и поголеми кога се гледаат од северната страна, а сето тоа благодареејќи на степенастото спуштање на теренот кон север во правец на реката Корошевец.

Могилата 1 има елипсоидна форма со подолга страна во правец северозапад-југоисток каде е долга 23,3 м, должината во правецот југозапад-североисток изнесува 19,3 м. Висока е точно 4 м. Воглавно е насипана со земја црвеница која е копана од најнепосредната околина. Околните ниви го имаат тој земјиштен состав. Наместа во насипот може да се сретне и сива глинеста земја или поретко на песоклива земја со покрупна гранулација. Впечатливо е тоа дека самиот гроб бил засипан прво со сива глинеста земја и песоклива земја со ситни камења со намена за подобра заштита на гробната конструкција. Движниот археолошки материјал е вонредно редок, неколку фрагменти од градежна керамика и ништо друго.

Гробот е многу ексцентрично поставен во однос на центарот од могилата, односно 3,70 м северозападно од него, целосно во северозападната четвртина од могилата. Тоа сигурно не е случајно одбрано затоа што тоа е местото на самиот раб од терасата од првобитниот терен, со убава доминантна положба и убава гледка над околниот терен, претежно кон север и блиското течение на реката. Правецот му е северозапад-југоисток.

Гробната јама е врамена со речиси правоаголна рамка направена од еден ред тули од непечана глина кои и несušени биле калапени на лице место. Тулите исто така имаат правоаголна форма со просечна димензија од 53x43x5 цм. Исклучок се двете последни тули кои завршуваат кон југозапад и кои се долги 96 цм. Надворешните димензии на рамката изнесуваат 4,60 x 2,95 м додека внатрешните се 3,70 x 2,05 м. На подолгите страни од рамката има по 5 попречни мали канали кои се на растојание еден од друг од 53

до 57 цм со исклучок двата југозападни кои се на растојание од 100 односно 108 цм. На двете челни страни има по 2 канала на одалечени по 51 цм. Каналите се долги идентично со ширина на рамката односно тулите, длабоки се колку и дебелината на тулите (5 цм) и широки од 10 до 12 цм. Конструкцијата вертикално се спушта кон дното од јамата во висина од 46 цм. Страните се цврсти и силно запечени од оганот од кладата.

Две води: конструкцијата на две води е формирана над гробната јама со по 6 тегули од подолгите страните. Тегулите биле косо поставени и потпрени една на друг но под теретот на земјата од могилата се имаат прекршено и пропаднати во гробната јама. Двете челни страни се затворени со по 2 тегули кои се поставени една зад друга. Споевите од тегулите по горниот раб се затворени со имбрекси. Димензијата на тегулите е 83x44x4 цм а на имбрексите е 72x22-17x3 цм.

Гробна јама: гробната јама започнува на 46 цм од површината на гробната конструкција, има неправилна форма следејќи ја формата на гробната конструкција со тесна банкина од дваесетина сантиметри. Плитка е и со нерамно дно, со максимална длабочина од 8 цм.. Исполнета е со плиток слој од остатоците на кладата: пепел, гареж и кремација.

Кремација: кремацијата не била многу силна. Зачувани се поголеми фрагменти остеолошки остатоци особено од черепот и долгите коски. Впечаток е дека кремацијата е изведена на лице место, судејќи според распоредот на сочувваните коски: остатоците од череп се на југозападниот крај од јамата а како се оди кон североисток се среќаваат коски и од рбетот, рацете и нозете.

Наоди: 2 стаклени лакримариуми, југозападен крај, над остатоците од черепот, 1 стопен стаклен лакримариум, југозападен крај, над остатоците од черепот, монети, централен дел од јамата покрај северниот раб, 3 фрагментирани керамички унгвентариуми, североисточна половина, источена агол, керамичен жртвеник, централен дел од јамата, покрај јужен раб, фрагменти тенко стакло, по целата јама, желзни клинци по работ од јамата, костенести плодови.

5. Преземени мерки за заштита на наоѓалиштето и наодите

Поставено е физичко обезбедување на локалитетот. Наодите се првично згрижени со интервентна заштита на лице место. Сместени се во адекватна амбалажа која гарантира сигурност се до преземањето на целосен конзерваторски третман.

6. Податоци за земени и предадени примероци за понатамошни лабораториски анализи

Нема предмети или сличен археолошки материјал кој е предаден на било каков третман за лабораториска анализа.

7. Место на депонирање на движните археолошки наоди

Движниот археолошки материал во моментот е депониран во просториите на Универзитетот Гоце Делчев од Штип, до нивното носење на конзерваторски третман.

8. Образложение за евентуалното отстапување од предвидените позиции во Програмата за археолошкото истражување или од условите определени во дозволата за археолошките истражувања.

Нема никакви отстапувања од понудената и усвоената Програма за археолошките истражувања на могилата.

9. Избор од теренска документација

Во прилог

10. Финансиски извештај

д-р Трајче Нацев
археолог
